

Projecte Educatiu de Centre

PEC

Escola Ítaca
Manresa

Aprovat pel claustre de mestres

Data: 9 de setembre de 2016

Aprovat pel Consell Escolar del centre

Data: 27 de setembre de 2016

ÍTACA

Konstandinos P. Kavafis

Versió catalana per Carles Riba

Quan surts per fer el viatge cap a Ítaca,
has de pregar que el camí sigui llarg,
ple d'aventures, ple de coneixences.
Els Lestrígons i els Cíclops,
l'aïrat Posidó, no te n'esfereixis:
són coses que en el teu camí no trobaràs,
no, mai, si el pensament se't manté alt, si una
emoció escollida
et toca l'esperit i el cos alhora.
Els Lestrígons i els Cíclops,
el feroç Posidó, mai no serà que els topis
si no els portes amb tu dins la teva ànima,
si no és la teva ànima que els dreça davant teu.

Has de pregar que el camí sigui llarg.
Que siguin moltes les matinades d'estiu
que, amb quina delectança, amb quina joia!
entraràs en un port que els teus ulls ignoraven;
que et puguis aturar en mercats fenicis
i comprar-hi les bones coses que s'hi exhibeixen,
corals i nacres, mabres i banussos
i delicats perfums de tota mena:
tanta abundor com puguis de perfums delicats;
que vagis a ciutats d'Egipte, a moltes,
per aprendre i aprendre dels que saben.

Sempre tingues al cor la idea d'Ítaca.
Has d'arribar-hi, és el teu destí.
Però no forcis gens la travessia.
És preferible que duri molts anys
i que ja siguis vell quan fondegis a l'illa,
ric de tot el que hauràs guanyat fent el camí,
sense esperar que t'hagi de dar riqueses Ítaca.

Ítaca t'ha donat el bell viatge.
Sense ella no hauries pas sortit cap a fer-lo.
Res més no té que et pugui ja donar.

I si la trobes pobra, no és que Ítaca t'hagi enganyat.
Savi com bé t'has fet, amb tanta experiència,
ja hauràs pogut comprendre què volen dir les Ítaques.

ÍNDEX

Història 7

Fonaments educatius 11

L'escola que aprèn 23

Referents educatius 37

HISTÒRIA

Com a escola iniciem activitat el setembre de 2007.

El dia 23 de març es presenta a la ciutat en una roda de premsa i el dia 31 es fa una jornada de portes obertes per a famílies.

Les dues actuacions es fan en instal·lacions municipals i es presenta “L’ideari d’escola” de la pàgina següent.

En el moment de redactar aquest projecte educatiu de centre, curs 2016-2017, pensem que és totalment vigent.

La nostra idea d'escola és construir un **projecte pedagògic** que doni resposta a les necessitats actuals de l'educació:

1. Una escola **acollidora**: oberta i preparada per fomentar la **convivència** de l'alumnat independentment de la seva procedència, respectant la **igualtat** d'oportunitats, la **identitat** personal i la **diversitat** de cada alumne i que treballa per compensar les desigualtats dels alumnes més desfavorits social, familiar, cultural o econòmicament parlant.

2. Oberta i compromesa amb l'**entorn**, la **comunitat**, el **barri**, la **ciutat**, el **país** i el **món**.

3. Una escola compromesa amb el **medi ambient** des de la seva construcció fins al dia a dia; tenint present elements com: el soterrament dels contenidors, la sostenibilitat de l'escola, fomentar el trajecte escolar a peu...

4. Una educació que es basi en els quatre pilars de l'**educació**: aprendre a **ser**, aprendre a **convivre**, aprendre a **fer** i aprendre a **conèixer**.

Aprendre a partir d'objectius comuns on tothom hi pot aportar, i on l'alumne és motor del seu aprenentatge.

5. Una escola on els **valors** democràtics i humans s'aprenuin a partir de l'experiència del dia a dia (pau, justícia, respecte, drets humans...).

6. Una educació **compartida** amb tota la societat, on els pares i mares s'impliquin realment en la formació dels seus fills, en un marc que afavoreix la **participació**.

7. Una escola que tingui una cura especial de l'educació **socio-emocional** (autoestima, gestió d'emocions, empatia i resolució de conflictes); on hi hagi reflexió i formació, comunicació amb les famílies i un treball amb continuïtat.

Per tal de dur a terme tot aquest projecte pedagògic creiem que fa falta un equip de mestres implicat ideològicament, sensibles al projecte, compromesos i conscients del repte que pressuposa i la seva dificultat, però estimulats a fer-ho realitat.

Escola Pública sector Est

(Barri de la Sagrada Família)

Març 2007

FONAMENTS EDUCATIUS

Fruit de la reflexió a l'entorn de situacions educatives quotidianes i motivat per la necessitat de mostrar i explicar les bases i referents pedagògics del nostre projecte educatiu, sorgeix el debat a l'entorn de definir quins són els conceptes que considerem essencials per un bon i harmònic desenvolupament dels infants.

Seran els mateixos que, com a mestra, caldrà tenir presents i treballar en sí mateixa. La coherència de l'escola passa per entendre'ls i viure'ls de manera similar i això passa per compartir temps de conversa.

No hi pot haver prioritat. Tots ens són necessaris. Podríem fragmentar cada un d'ells o ampliar el llistat però creiem fermament que no el podem disminuir.

Límits

...pocs, precisos, clars, necessaris, innegociables i mantinguts en el temps.

Veiem que la gestió que fem dels límits vers els infants està íntimament relacionada amb la pròpia vivència. Hem d'estar disposats a mirar-nos i veure'ns en els nostres límits i necessitats, reconèixer-los i acceptar-los.

L' infant que ho pot rebre d'aquesta manera se sent mirat, cuidat i tingut en compte en les seves necessitats i en l'acompanyament cap aquest món.

La natura ens dóna la vivència del límit (la pell, la gravetat,...) per tant ho tenim incorporat al nostre fer i estar. És l'absència de límits el que ens aporta dificultats al desenvolupament.

Una bona gestió dels límits per part de l'adult comporta un bon ús de l'autoritat i autodisciplina pels infants.

"...poner límites de forma respetuosa. ...detener lo que estamos haciendo,..., acercarnos al otro hasta que note nuestra presencia,... establecer contacto visual o corporal y sólo entonces pronunciar el límite: 'Con estos lápices no te dejo jugar'."
Rebeca Wild

“Els orígens del desenvolupament són interiors.”
Maria Montessori

“A l'escola règim de confiança i de responsabilitat.”
Rosa Sensat

Confiança

Tots volem confiar en les criatures i així ho sentim des de la teoria. A la pràctica ens passa que la concreció es materialitza en unes accions dels infants que ens costen molt de suportar i on emergeixen les nostres pors i inseguretats. Cal que els mestres les afrontem conjuntament, amb l'acompanyament mutu i respectuós.

Són els infants qui, si ho permetem, ens mostren que hi podem confiar. Podem afirmar que no hi ha hagut cap nen o nena amb salut que s'hagi posat en situació de risc. Entenem per salut la capacitat de cuidar-se a un mateix, no haver perdut l'instint de supervivència.

I som nosaltres amb la nostra actitud que atorguem confiança.

Explorar és actuació imprescindible per satisfer la pròpia curiositat. És natural en l'ésser humà i la capacitat que explica la nostra evolució.

A l'escola es facilita la seva pràctica partint de l'interès de cada nen i nena amb l'acompanyament i intervenció acurada i adequada del mestre.

La intervenció del mestre ha de ser formada, reflexionada sobre la pràctica i compartida amb els altres docents de forma col·legiada.

“Deben hallar su propia singularidad e identidad a través de la exploración, la decisión y el compromiso personales.” Max van Manen

La convivència constant de diferents edats permet l'acompanyament en aquest sentiment viscut i recordat. Podem oferir allò que tenim perquè ho hem rebut de l'altre.

Tot necessita temps, mostrar l'afectivitat també.

Entenem tot tipus d'emoció i la seva manifestació com quelcom que forma part de la integritat de la persona, inseparable de la raó. Per tant no treballem les emocions com a tals, si no que aprenem emocionalment i ens emocionem aprenent.

L'acompanyament del mestre és respectuós amb la manifestació del sentiment sense emascarar-lo amb paraules o minimitzar-lo.

No es tracta de distreure l'infant si no de fer costat en el procés.

Un aspecte de l'ésser humà a cuidar, a cuidar -nos especialment.

Afectivitat

"El desenvolupament afectiu és la base de la resta dels desenvolupaments de la persona." Pepa Horno

Comunicació

“Nuestra mirada desvela nuestros auténticos sentimientos.”

“El silencio habla.”

Max van Manen

L'infant, sovint, estableix la comunicació a través de l'emoció interna. És a través de la nostra mirada, expressió facial, gest, to, volum,... que ens interpreta. Les paraules poden no comunicar res i el silenci dir molt.

Cal aprendre a viure en el silenci i els primers que ho tenim pendent som els adults, les mestres especialment.

Per què serveixen les nostres paraules ? Per atabalar-los, quan omplim d'argumentació les demandes que els hi fem; per ferir-los, quan exigim per sobre de les capacitats; per sentir-nos tranquils, quan donem per fet que amb les nostres observacions els infants modifiquen conductes. El mestre ha de mesurar molt les paraules, especialment en qualitat.

Hem vist que desplaçant el centre d'atenció de la mestra o l'activitat cap a l'infant varia el rol que exercim a la classe i es modifica la comunicació.

“L’home que se sap espavilar tot sol, ..., multiplica el seu poder i es perfecciona.”
Maria Montessori

Autonomia

Parlem d’una autonomia que va més enllà de posar-se sols la jaqueta o cordar-se la bata.

És l’autonomia que permet concertar una visita al veterinari, via telèfon, a l’edat de 5 anys o concretar el preu de l’estada de colònies a 5é, sense la intervenció posterior de l’adult que supervisa. Aquesta acció requereix de confiança per part de l’adult i sostenir-se en la incertesa.

Quan la necessitat sorgeix d’ells, és important confiar en les seves capacitats. L’autonomia l’exerceixen sempre. Som nosaltres que els hi reduïm, ens sembla que allò no ho pot fer. Només en el moment de fer-ho, en el moment de l’acció, ens pot dir si allò pot ser o no pot ser.

La capacitat per fer autònomament a qualsevol edat, sol ser superior al que l’adult pensem o creïem. Per tant, sempre hem de donar la possibilitat de fer.

Anem constatant que els infants mostren ànsia d'ajudar a l'altre sense esperar res a canvi. A l'escola es donen moltes situacions espontànies en què la cooperació és possible. Com a mestres cal que respectem sense interferir.

“Ens cal defensar el treball cooperatiu des de la perspectiva de la intel·ligència. ...quan cooperem, els resultats són millors per a tothom.” Jaume Cela

Cooperació

Temps

“L’educació és una activitat lenta. Els infants han de poder ser infants i gaudir plenament de totes i cadascuna de les etapes del seu desenvolupament.”
Joan Domènech

Davant una situació nova, hi ha qui s’hi llença de cap, altres observen, altres la rebutgen. Són diferents maneres de viure al món. Evidentment, pel mestre la desitjable és aquella que s’assembla a la pròpia. Però cal que aprenguem a respectar diferents maneres de viure el temps.

Ens cal superar la idea de que el temps d’espera, el temps de no fer, és temps perdut perquè si el podem viure sempre esdevé temps guanyat.

Aprendre requereix temps i el goig de ser-ne conscients també.

I interrelacionat amb tots i cadascun dels anteriors: **respecte.**

Respecte que impedeix que abusem de l'amor per posseir, controlar i manipular.
Es tracta d'un respecte al procés vital de cadascú.

Respecte que sovint significa sortir d'un mateix, de la pròpia necessitat, per donar lloc a l'altre, per fer-lo visible; també significa espera, espera al temps dels infants que és un temps diferent del temps dels joves o dels adults; respecte també és escoltar i sentir-hi, mirar i veure-hi i per damunt de tot és estimar.

No podem concebre educació sense estimació.

L'ESCOLA QUE APRÈN

Conceptes, valors, aspectes,..., que considerem importants:

Educació, participació, diàleg, diversitat, compromís, identitat, sostenibilitat, organització i flexibilitat. Tots fortament connectats entre sí i amb un de transversal, el respecte.

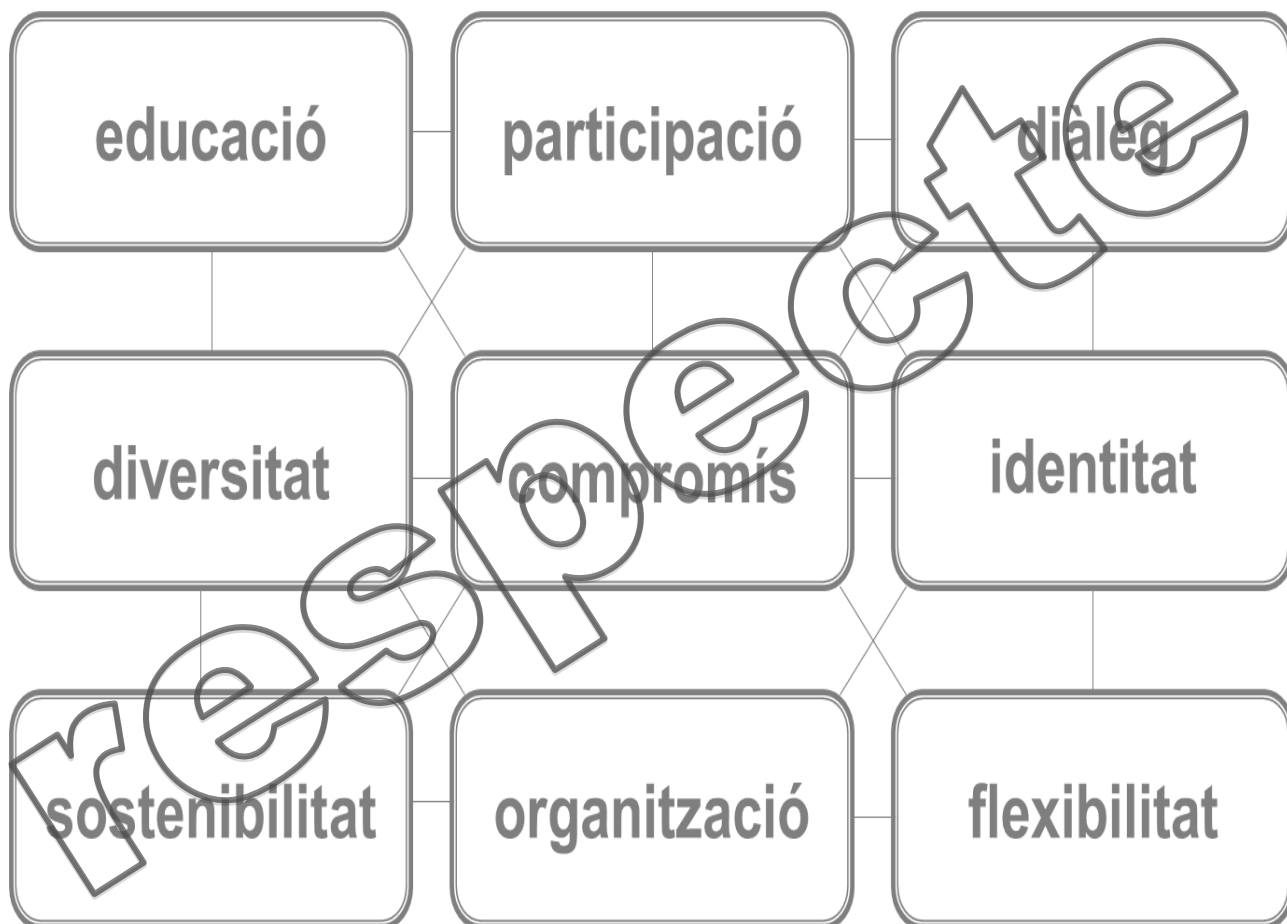
Tots estan en tots, els diferenciem per explicar-ho i per entendre'ns però res es viu separat de la resta.

I tots amb una finalitat única: l'aprenentatge.

L'aprenentatge dels infants, de les famílies, dels mestres que només en som si n'aprenem mentre ensenyem, mentre eduquem.

L'aprenentatge de tots, com a origen i destí de l'escola.

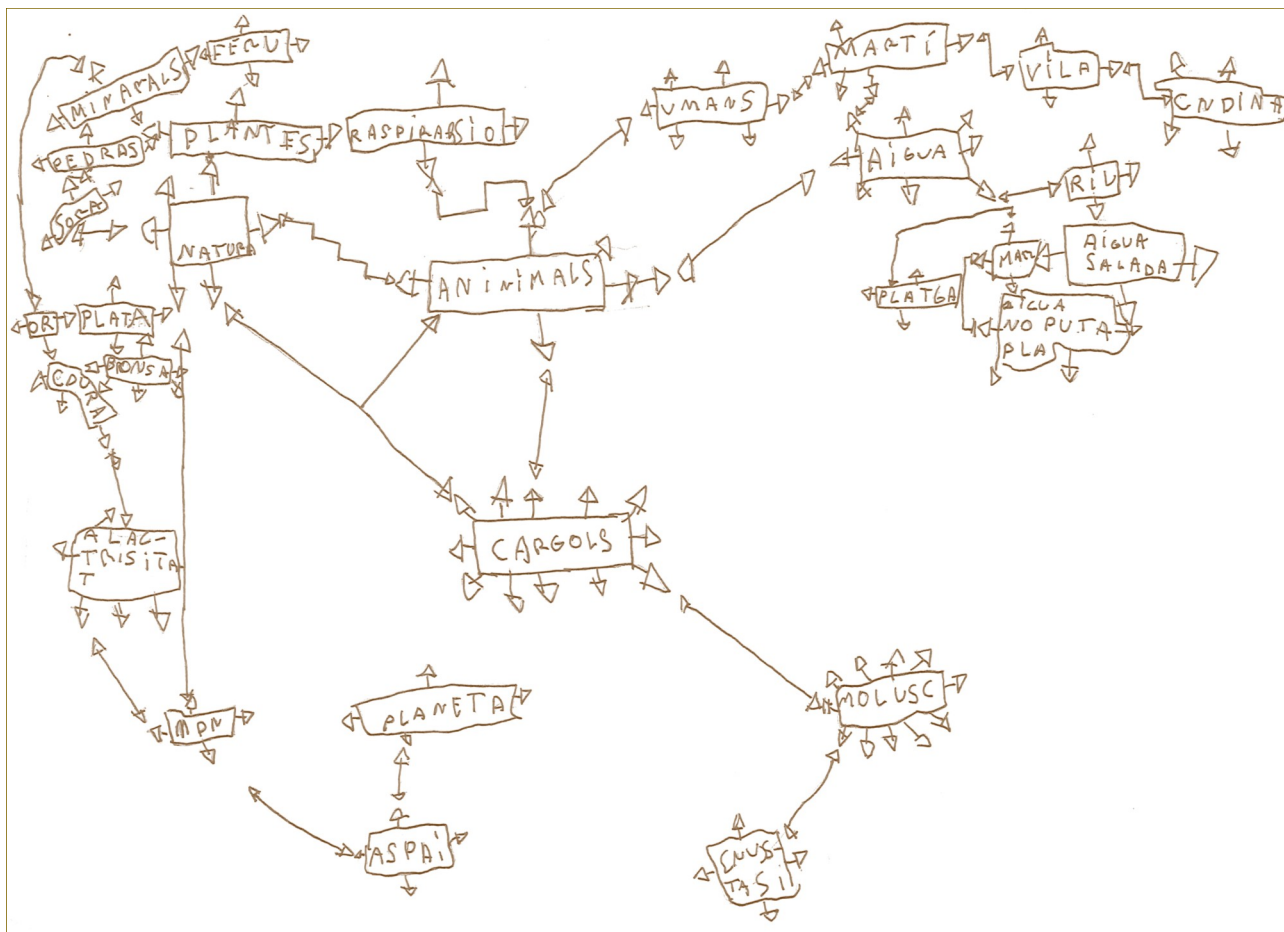
educació

Que l'escola proporcioni el context necessari perquè cada alumne pugui desenvolupar les seves capacitats i els seus talents, per un harmònic desenvolupament integral, amb la finalitat de que tots els infants puguin ser i estar en qualsevol circumstància

S'avalua en funció de diversos paràmetres: assertivitat, confiança, curiositat, relació afectiva i empatia, competència, autonomia i cooperació, temps, ritme, respecte i coneixements.

*L'aprenentatge.
Aprendre a conèixer, a fer,
a conviure i a ser.*

Educació que té com a finalitat acompanyar els infants en un creixement complet i harmònic al costat de les famílies.

Que té cura de no lesionar l'autoestima i de potenciar l'autonomia, reconeixent les habilitats singulars de cadascú.

Al coneixement globalitzat s'hi arriba per l'aprenentatge també globalitzat.

Requereix de mestres formats en metodologia globalitzada, atenció a la diversitat i/o psicomotricitat.

I això cal que sigui avaluable, el repte és avaluar totes les competències: autonomia, iniciativa, aprendre a aprendre, treball cooperatiu...

L'avaluació com a mètode que indica camins més que com a foto fixa que ens diu on som.

Avaluació globalitzada del procés d'aprenentatge de cada nen i nena.

participació

Participar significa limitar –territoris-, significa capacitat de decisió, per tant iniciativa i sobretot respecte.

Participació dels alumnes en els seus aprenentatges i avaluació.

Participació de les famílies en l'organització a través dels òrgans creats per aquest fi i en el dia a dia a l'escola.

Participació dels mestres en el govern de l'escola i en la pròpia formació i la d'altres educadors.

La participació de les famílies és significativa, necessària i volgudament cooperant, així com ho són la participació dels infants en el propi procés d'aprenentatge i la de l'equip docent en la millora del projecte educatiu.

Difondre el nostre projecte educatiu i aprendre dels altres.

diàleg

Considerem educadors a tots els adults que treballem a l'escola, fet que requereix de conducta conscient sempre.

Es requereix d'un mestre que escolta més que parla, acompanya més que dirigeix, planifica més que programa i que està en constant revisió i formació.

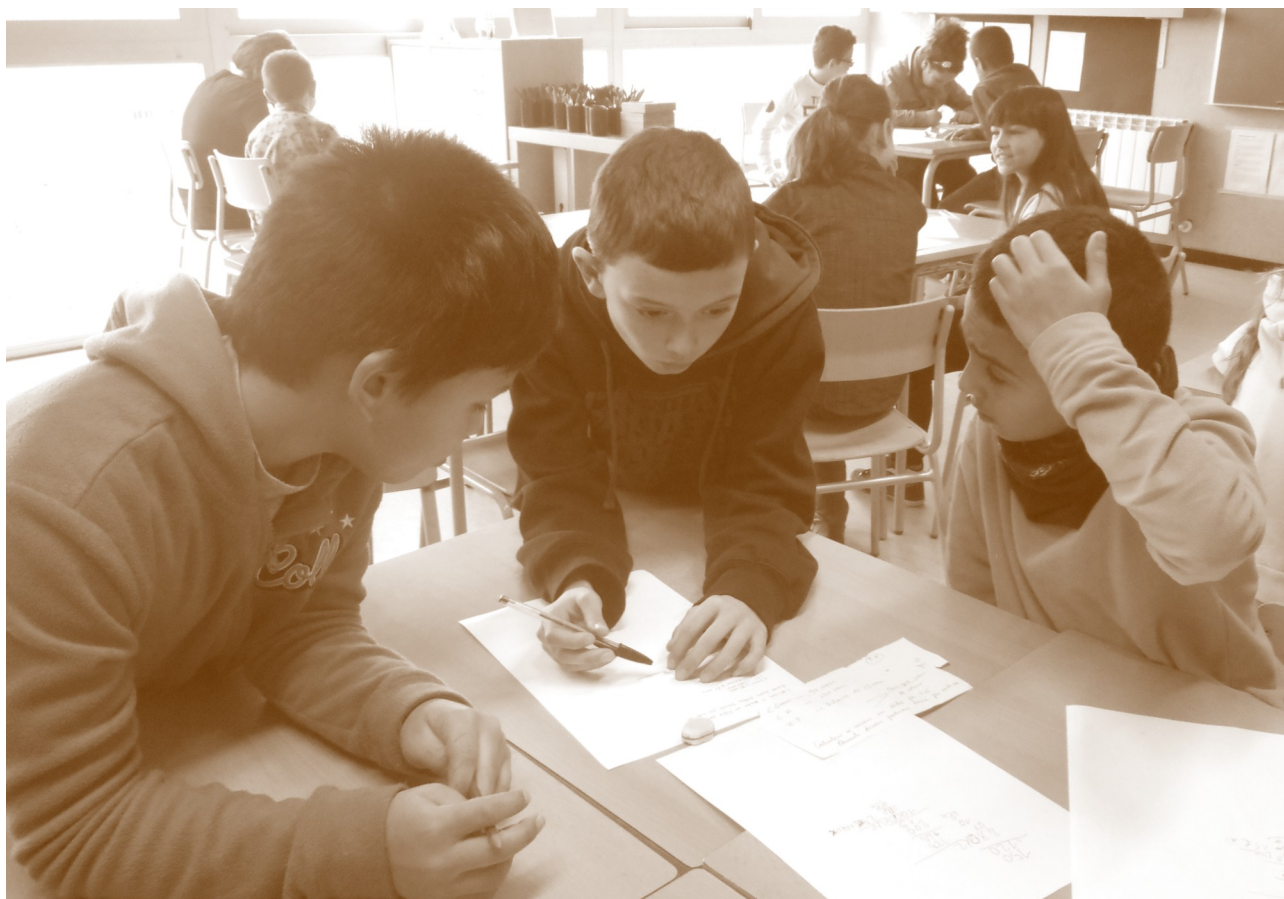
El diàleg entre docents esdevé imprescindible.

Només en la conversa ens podem conèixer, reconèixer i comprendre'ns.

Així que a l'escola, temps perquè els alumnes parlin entre ells i amb els adults.
Temps perquè els mestres parlin, debatin, conversin tot i que sigui per no decidir res.

Temps per parlar amb els famílies.

Cal buscar i trobar el temps per mostrar-nos i escoltar-nos.

diversitat

Entendre-la i viure-la com una riquesa.

D'aquí els grups classe de diferents edats, ja ningú és igual a ningú, cadascú és únic. I mirar d'escapar de l'autoengany col·lectiu de pensar que l'any de naixement és determinant per similars entre sí.

Anem a l'alumne subjecte de l'aprenentatge i deixem enrere l'alumne objecte de l'ensenyament.

I la diversitat de mestres també com a riquesa, però aquí sí que sorgeix la necessitat de control de les accions i actituds per preservar el bé col·lectiu al costat del bé individual i de tenir criteri i valentia per actuar quan estan en oposició.

compromís

El compromís és individual, col·lectiu i públic.

Individual de cada mestre, el de tot l'equip que va adquirir des de l'inici i s'ha mantingut al llarg d'aquests anys. El compromís actual d'un equip que s'està consolidant i no es- catima esforç.

Aquest projecte educatiu requereix d'un equip compromès i responsable, aquestes dues qualitats són la principal fortalesa que en fa possible la materialització.

Entenem que cal compartir i difondre la nostra visió i treball pedagògic a l'escola i amb altres companys professionals de l'àmbit educatiu.

identitat

Un nombre elevat d'alumnes procedeixen de famílies d'origen estranger i això comporta, necessàriament, una sensibilitat especial per a la seva rebuda i acollida.. Cal fer arribar comprensió i reconeixement a l'aportació que tota cultura fa al context social que vivim.

Volem preservar la identitat col·lectiva de l'escola, conservant cadascú la identitat individual.

Preservar i tenir cura de la identitat de cada infant i la seva família. Com? donant lloc a les aportacions pròpies de cada cultura.

“Qui perd els orígens perd identitat”. Ens podem apropar a una nova cultura i societat des de la fortalesa de saber qui som.

I també la identitat de l'escola, una identitat ben clara i consolidada que necessita ser recollida en els documents que ens en facilitin la divulgació.

La identitat de tota la comunitat educativa també passa per l'establiment i manteniment de rituals amb la participació de tothom.

La nostra és una escola de doble línia.

L'alumnat està organitzat en tres comunitats:

Comunitat de petits, amb alumnes de 3, 4 i 5 anys (cursos de P3, P4 i P5).

Comunitat de mitjans, amb alumnes de 6, 7 i 8 anys (cursos de 1r, 2n i 3r).

Comunitat de grans, amb alumnes de 9, 10 i 11 anys (cursos de 4t, 5è i 6è).

Els alumnes es distribueixen en grups classe, maximitzant els recursos de plantilla per aconseguir no superar la ràtio de 20 alumnes per mestre, sempre que és possible.

Diversos aspectes de gestió es vehiculen a través de les comissions mixtes formades per representants de les famílies i dels mestres.

És una organització consolidada, en ple funcionament i valorada positivament. Estem parlant de distribució de l'alumnat, horaris, comunitats, comissions mixtes, equip directiu, ...

sostenibilitat

Sostenibilitat que requereix de:

- Profunditat, que comporta integritat i aprenentatge lent, crític, seriós i reflexiu.
- Duració, que comporta permanència i successió responsable i compromesa.
- Amplitud i distribució de tasques i càrrecs.
- Justícia, cap els altres i cap a nosaltres, compartint coneixement.
- Diversitat i complexitat viscuda com a repte per a la cohesió.
- Iniciativa, que comporta limitació i renovació, de l'energia i dels recursos pel progrés.
- Conservació, tenim present el passat i el llegat, per viure el present i projectar un futur compartit.

flexibilitat

Treballem, organitzem i gestionem l'escola amb la flexibilitat necessària per adaptar-se a les necessitats emergents i amb la inflexibilitat precisa per mantenir-se ferm quan calgui.

Que en ella se aprenda a acoger lo imprevisto, no para erradicarlo sinó para observarlo... (Meirieu, P. 1998)

Pensem que és molt important la contradicció de preveure l'imprevist i deixar-li lloc perquè només així podem millorar, podem desaprendre per reaprendre, incloure per ampliar horitzons i deixar anar velles maletes per incorporar noves motxilles.

Allò que està complet, acabat i travat no té vida.

REFERENCES

Educació:

hi ha un tresor amagat a dins

Informe UNESCO 1996

Repensar l'educació

Vers un bé comú mundial?

Informe UNESCO 2015

Aprendre a conèixer,

és a dir adquirir les eines de la comprensió.

Com a mitjà, es tracta que cada individu aprengui a comprendre el món que l'envolta, com a mínim en la mesura en què li calgui per viure amb dignitat, per desenvolupar les seves capacitats professionals, per comunicar. Com a finalitat, el seu fonament és el plaer de comprendre, de conèixer, de descobrir.

Aprendre per a conèixer suposa primer aprendre a aprendre.

Aprendre a saber: un coneixement general ampli amb l'oportunitat de treballar en profunditat un petit nombre de temes.

Aprendre a fer,

per poder actuar sobre l'entorn.

Aprendre a fer té més a veure amb la qüestió de la formació professional és a dir: com ensenyar a l'alumnat a posar en pràctica els seus coneixements, i també com adaptar l'educació al futur treball encara que la seva evolució no sigui la previsible?

Capacitat de transformar el progrés dels coneixements en innovacions.

Aprendre a fer: adquirir no sols capacitacions laborals, sinó també competències per afrontar situacions nombroses i per treballar en equip.

Aprendre a viure junts,

per participar i cooperar amb els altres en totes les activitats humanes.

La descoberta de l'altre passa necessàriament pel coneixement de si mateix. L'educació ha de facilitar a l'infant que descobreixi qui és. Només així es podrà posar realment al lloc dels altres i comprendre'n les reaccions.

Aprendre a viure junts: desenvolupar una comprensió vers les altres persones i valorar la interdependència .

Aprendre a ser,

progrèssió essencial que participa dels tres aprenentatges anteriors.

L'educació ha de contribuir al desenvolupament total de cada individu, és a dir, esperit i cos, intel·ligència, sensibilitat, sentit estètic, responsabilitat personal, espiritualitat. Tot ésser humà ha d'estar en condicions, gràcies sobretot a l'educació que rep durant la infància, de fer-se un pensament autònom i crític i de forjar el seu criteri propi.

La naturalesa de l'aprenentatge

Projectes Entorns d'Aprenentatge Innovadors

Com poden les ciències de l'aprenentatge
contribuir al disseny
dels entorns d'aprenentatge del segle XXI?

OECD. Centre for Educational Research and Innovation

Els 7 principis de l'aprenentatge.

1. L'alumnat és el centre de l'aprenentatge.

L'entorn d'aprenentatge reconeix que els alumnes en són els protagonistes, n'estimula el compromís actiu i els ajuda a comprendre la seva pròpia activitat com a alumnes.

2. L'aprenentatge és de naturalesa social.

L'entorn d'aprenentatge es fonamenta en la naturalesa social del procés d'aprendre i fomenta activament l'aprenentatge cooperatiu ben organitzat.

3. Les emocions són part integral de l'aprenentatge.

En l'entorn d'aprenentatge, es fonamental els docents estiguin en sintonia amb les motivacions dels alumnes i amb el paper clau que tenen les emocions en l'assoliment de resultats

4. L'aprenentatge ha de tenir en compte les diferències individuals.

L'entorn d'aprenentatge ha de tenir molt en compte les diferències individuals entre l'alumnat, inclòs el seu coneixement previ.

5. L'esforç de tot l'alumnat és clau per a l'aprenentatge.

L'entorn d'aprenentatge ha de dissenyar programes que exigeixin, a tots, esforç i afany de superació, però sense una sobrecarrega excessiva.

6. L'avaluació continuada afavoreix l'aprenentatge.

L'entorn d'aprenentatge ha d'operar amb expectatives clares i aplicar estratègies d'avaluació coherents. Cal insistir molt en el *feedback* formatiu que ha de contribuir a l'aprenentatge.

7. Aprendre és construir connexions horitzontals.

L'entorn d'aprenentatge promou la “connectivitat horitzontal” entre àrees de coneixement i matèries; també amb la comunitat i el món en general.

